

170664

Doğu-Batı tartışmaları içinde Türk gramerciliği ve Abdullah Ramiz Paşa'nın Emsile-i Türkiyye'si. İDBEN, Emir İçem. Doktora. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1992. s.287,40ref.
Danışman:Prof.Dr.Hamza Zülfikar. Dili:Tr.

23 MAYIS 1998

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ

RAMİZ PAŞA. Klagen Ramispascha's; übersetzt durch J. v. Hammer. Fundgruben des Orients 2 (1811), p. 419.

Ramiz Abdullah Paşa

Baş: مقدمه مترجم: بعد ادای ما وجب علینا جمله نك معلومی اولدیغی اوزره انسان حوایج ضروریه سنی موالید تلثه دن یعنی حیوانات، نباتات و معدنیاتدن علم کیمیانك کوستردیکی اصول و قواعد ایله استخراج ایدوب، اغدییه و ملبوسات و سائره سنده استعمال ایدر... دار الشفقه مکتبنده علم جلیل کیمیانك علوم سائره ابتدائییه و طبیعییه کبی تدریس اولنمسنك لزومی حقیقیسنی بالرؤیه مکتب مذکورک پروگرامنه موسیو (دهرن و تیساندیه) درت سنه اوزرینه جمع و تألیف ایتدکلری مجله یی ادخال بیورمشلردر. مکتب طبیعییه عسکرییه شاهانه علم حیوانات معلمی خواجه قائممقام عزتلو حسین رمزی بک افندیك اثر تشویق و حسن اقدامریله مؤلفین مومی الیهمانك تألیفلریك ایکنجی سنه سی اولان شبه معادن قسمنی بالترجمه طبعنه موفق اولمش ایسم ده...

Baskısı: İstanbul, Mekteb-i Tıbbiye-i Şāhāne Matbaası, 1294/1877, 22x15(16x8,5) cm. 11+274 sayfa. Karatay, *TM*, I, 478; *MKAHTBK*, I, 389; Özege, II, 705; İhsanoğlu, s. 61; *MÇOB*, s. 227; *SÖBKK*, I-II, 324; Bayezid 4043/2; BDK4043/2.

Bibliyografya: *Mir'āt-ı Tıbbiye*, II, 3.

196. ABDULLAH RÂMİZ PAŞA (ölm. 1295/1878)

1233/1818'de İstanbul'da doğdu. Maçka Kışlası'nda Avrupa askerî teşkilatı örnek alınarak kurulan taburdan yetişerek 1250/1834 senesinde çavuş oldu. Askerî bilimler özellikle topçuluk fenni üzerine tahsil yapması için 1254/1838'de Berlin'e gönderildi. Burada altı sene kaldı. Dönüşünde topçu ve istihkām sınıflarını Batı ordularının seviyesine çıkarmaya çalıştı. 1283/1866'da hassa topçu mirlivası oldu. 1291/1874'te Dār-ı Şūrā-yı Askerî azalığına getirildi. Ferik rütbesine kadar yükseldi ve bu rütbeden emekli oldu. 1295/1878'de İstanbul'da öldü. Üsküdar'da Tunusbağı Mezarlığı'nda medfundur. Dil üzerine eserleri vardır. Fenn-i harb ile alakalı eserinden daha önce bahsedilen Abdullah Râmiz Paşa'nın konumuz ile alakalı **Fenn-i Zirāat-ı Muhtasara** (T, فن زراعت مختصره) adlı bir kitabı vardır.

Baş: دیباجه: جناب حق ولي نعمت بیمنتز پادشاه... بو عبد ضعیف و عاجز یعنی میزان اسلحه قومیتیه سی رئیس فریق عبدالله رامن تصحیح مزاج ضمننده اروپا جانبیه عزیمت عاجزانه سی هنکامنده فنون عسکرییه ده توسیع معلوماتی موجب اوله جق بعض کتب رسائلك تحریسی صره سنده هر کسک عننده مرتبه اهمیتیه و الزمیتی معلوم اولان فن زراعت اوزرینه بر رساله معتبره اله کچیروب ترجمه و تألیفیله وطنداشلیرینه بر خدمت مستفید ایلکم آرزوسنده بولندیغنه بناء، نباتات و مزروعاتدن اک زیاده محصول النمسك اصول وقاعده سنی مبنی و پک چوق سنه لردنبرو تجاریب عدییه ایله حصوله کلمش فوائد و محسناتی معن اولان رساله مذکور هر کسک اکلایه بیله جکی صورتده ترجمه و ترقیم و فن زراعت مختصره اسمیله یاد و توسیم...

Baskıları:

İstanbul, Tophāne-i Āmire Matbaası. 1286/1869, 16x11 cm, 192 sayfa. *MKAHTBK*, *EK*, s. 149; Özege, I, 398; *MÇOB*, s. 135; *TÜBATOK/AHTE*, IV, 50.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

RÂMİZ

Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ank. 1994, XLVII+401 s.). Râmîz'in *Âdâb-ı Zurâfâ* ile *Zübdetü'l-Vâkıât*'ında rastlanan bazı şiirleri vardır. Bunların dışında kaynaklarda gösterildiği hâlde kütüphanelerde bulunamayan eserleri de şunlardır: *Zahîr-i Hükkâm*, *Hadîkatü'l-Vüzerâ Zeyli*, *Devhatü'l-Meşâyih Zeyli*, *Hamîletü'l-Küberâ Zeyli*, *Kesfû'z-Zunûn Zeyli*.

Kay.: AA 1/28-31; AZ, s.XV-XXIX; ; Karahan, *Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri*, s.113 GOW s. 315; ;A. C. Yöntem, "Onikinci Asır Tezkirecilerinden Râmîz Efendi ve Eseri", *Hayat Mecmuası*, 2/27; M. Halit Bayrı, "Tezkireler ve Tezkireciler" *Hayat Mecmuası*, V/107, 44-45; İA, 11/422-423, 590-592; 12/1, 226-230; İKTCYK s.604-605; *Journal of Near Eastern Studies*, 23/57-65; 24/ 57-74; KA 3/2254; ML 10/456-457; 12/ 117-118; OM 3/48; İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi 4/ 2*, 458; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* 3/486-491; RTET 2/789; SATŞ, 1969. 1/6-7; SO 2/388, 3/371-372; TA 27/221, 31/161-163; TDEA 1/30, 7/278-279; TDEK s.459; TET/L 1/251-352; THE s.126-127; HM 2/27, 3-4; TN 1/322(1330); *Zübdetü'l-Vakîât*, v.1b-2b. ♣S.ERDEM

RÂMİZ (?-1787): Divan şairi. Asıl adı Ahmed Beydir. Babası, yeniçeri ocağında önceleri altıncı cemaat efendiliği ,Sultan I. Mahmud döneminde de (1730-1754) uzun süre yeniçeri ağalığı yapmış, savaşçı gazilerin önde geleni ve "Altıncı Mustafa" diye ün salmış değerli bir kişi olduğundan *Altıncızâde* veya *Altunîzâde* sanıyla tanındı. Râmîz, büyük timar sahiplerinden ve padişahın silâhşörelendendi. Akramı arasında ilim ve irfanı ile seçkin, yüce bir mevki sahibi idi. Yüzyılında tanınmış, çok söz söyleyen, yeni mazmunlar üreten, iyi huylu bir şairdi. Dönemin padişahının tahta çıkışı için yazdığı tarih manzumesi ve bazı gazelleri vardır.

Kay.: AZ, 1994, s.117-118; SO 2/366; ST(Millet K Tarih, 795), v.28; ŞT s.62; TDEA 7/279; TGDEİS s.366; TN 1/323-324(1331,1335). ♣S.ERDEM

RÂMİZ (?-1845ds.): Divan şairi. Divanından 1845 yılında hayatta olduğu anlaşılmaktadır. **Eseri:** *Divan* yazması Millet K AEME 163'te kayıtlıdır.

Kay.: TN 1/323(1334). ♣M. CUNBUR

RÂMİZ Paşa (1765 - 1811): Divan şairi ve devlet adamı. Kırım'da doğdu. Asıl adı Abdullah Râmîz'dir. Babası Kırım Kadısı Seyyid Feyzullah Efendidir. 1755'te babasıyla İstanbul'a geldi. Sekiz yıl süren bir medrese eğitiminden sonra imtihanla müderris oldu. Önce Kudüs ve İstanbul'da kadılık yaptı. 1798'de ordu kadısı sıfatıyla Mısır'a gönderildi. Önce küçük ruznamçeciliğe, sonra Kahire ruznamçeciliğine getirildi. İstanbul'a döndüğünde Humbarahâne ve Mühendishâne Nâzırı oldu. Sonra ordu baş muhasebecisi olarak Şumnu'ya atandı. 1807'de Kavala'ya sürüldü. Alemdar Mustafa Paşa tarafından kurtarıldı. Vezirlik rütbesi verilerek Silistre valisi yapıldı. Alemdar İstanbul'a gelip sadrazam olunca kaptanıderyalığa getirildi. Bu görevdeyken Tersane'deki lüzumsuz harcamaları önledi. Galata'da kabadayılardan toplantı yeri olan kalyoncu odalarını kapatıp disiplini sağladı. Alemdar, yeniçerilerin Bâbîâlî baskınında ölünce, birkaç gün sarayın savunmasını üstlendi. Başa çıkamayacağını anlayınca, savunmayı bırakıp Kadı Abdurrahman Paşa ve Morali Ali Efendi ile birlikte Yalıköşkünde bulunan bir gemiye binerek Marmara'ya açıldı. İzlendiğini farkedince Yeşilköy kıyılarında karaya çıkıp birkaç gün Selim Giray'ın çiftliğinde gizlendi. Sonra Rusçuk'ta Alemdar'ın kethüdası Ahmed Efendinin yanına sığındı. Hakkında idam fermanı çıkmasıyla Rusya'ya kaçtı, iki yıl orada kaldı. Hakkındaki ölüm fermanının kaldırıldığını ve bağışlandığını öğrendi. İstanbul'a doğru yola çıktı. Yergöğü yakınlarında Sadrazam Hürşid Paşa tarafından pusuya düşürülerek şehit edildi. Yergöğü kalesi dışındaki mezarlıkta gömülüdür. Şiirlerinden Mevlevî tarikatına mensup olduğu anlaşılmaktadır. **Eseri/Şiir:** *Divançe* (İst. 1845).

Kay.: İzzet Bey, *Harîta-i Kapudânân-ı Derya* (Abdullah Râmîz Paşanın oğlu tarafından yazılan bu eserin ilk 90 s. paşaya ayrılmıştır), *Terci-i Bend* (İst. 1847). Bursalı M. Tahir, *İdâre-i Osmâniye Zamânında Yetişen Kırım Müellifleri*, İst. 1335, s.28-30; KA 3/2254; OM 2/313-315; ÖBBŞKA 2/1113; SO 2/367; TA 1/41, TDEA

Kitaplık, sayı: 36, Bahar 1998, İstanbul, s. 214-219

EMİN NEDRET İŞLİ

"İstanbul Mezartaşlarının Yaşamöyküleri Açısından Önemi"

Abdullah Ramiz Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişmiş bilim adamlarımızdan biridir. Şimdiye dek askerlik mesleğinin topçu sınıfından olan A. Ramiz Paşa'nın hayat hikâyesi hakkında bilgilerimiz sınırlı idi. Bu sınırlılığı kısmen kaldıran Abdullah Ramiz Paşa'nın mezar taşı oldu. Üsküdar'da günümüzde Çiçekçi Cami denilen Küçük Selimiye Tekkesi haziresindeki mezar taşı alışılmış mezar kitabelerinden biri değildir. Bu taş Paşa'nın olabildiğince geniş bir yaşamöyküsünün yer aldığı iki kitabeden meydana gelmektedir. Şahide ve ayaktaındaki kitabelerden oluşan bu mezar taşında Paşa'nın doğum, ölüm ta-

rihlerinin yanı sıra tahsil için Avrupa'ya gidiş ve dönüş tarihi, emekli olduğu tarih, kaç yıl yaşadığı gibi ilginç bilgiler içermektedir. Yine bu kitabelerde Paşa'nın hayatına ait bilgilerden başka te'lif ve tercüme ettiği eserler kaç cild olduklarına varncaya kadar değişik bir tertip içinde belirtilmektedir.⁶ Abdullah Ramiz Paşa'nın mezar taşı İstanbul'daki mezarlıklarda bizim tespit edebildiğimiz kadarıyla hayatına dâir geniş bilgi bulunan ve ender rastlanan birkaç mezar taşından biridir.⁷

Yaşamöyküleri açısından ilginç ikinci bir mezar taşı da Keçecizade İzzet Molla'ya aittir. Cerrahpaşa-Hobyar'da, Cambaziye Mescidi haziresinde, Keçeci-zâdeler aile sofasında bulunan bu taşın üzerinde yine İzzet Molla'nın kaleme aldığı eserler ve ölümünden sonra kemiklerinin İstanbul'a getirilerek aile mezarlığına gömüldüğünü bildirmektedir.

Behâr Efkâr, Hüsn-ü Aşk, Mihnet-Keşan

Bin iki yüz kırk dört sene-i hicriyesinde Sivas'a iclâ olunub bir sene sonra orada 'âzîm-i semt-i âhîret olan şâ'ir-i sahib-şöhret Keçeci-zâde Mehemed 'İzzet Monlâ merhûmun bin üç yüz otuz beş senesinde İstanbul'a nakl olunan bakiyye-i 'izâm burada veda-i hâk-i magîret kılınmıştır. 1245 (=1829)

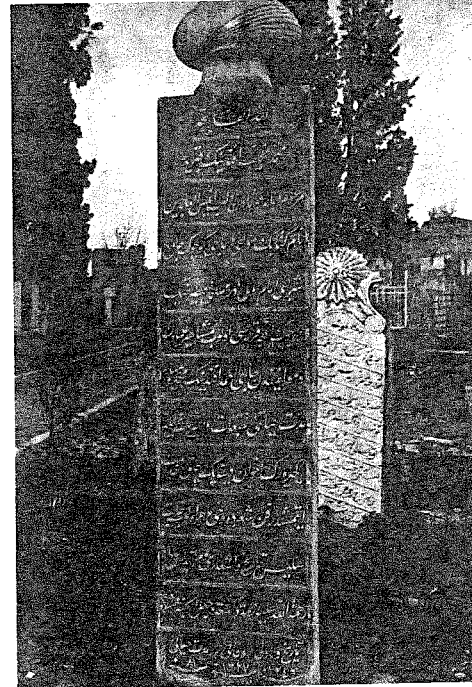
Tercüme-i hal kitaplarında hakkında bilgi bulamadığımız bir başka kişinin taşı ise Mehmed Nahif Efendi'ye ait olmaktadır. Kayserili din bilginlerinden olduğu mezar taşındaki kitabeden anlaşılan Nahif Efendi aynı zamanda "Enisü'l 'Abidin" ve "İlaveli Enisü'l 'Abidin" isimleri ile İstanbul'da üç defa basılmış bir eserin yazarıdır.⁸

0.900

EMİN NEDRET İŞLİ

Li'llahi'l-Fâtiha
Mehemmed Nahif Efendinin kabridir.
Merhûm ecille-i fukahadan olub Enisü'l 'Abidin nâm kitabın müellifi ve Hacı Küçük Camii'-i şerifi imam-ı evvelidir. Memleketi Kayserinin Küçükkince karyesi olub meşâhîr-i 'ulemâdan ve müellifinden Hacı Ahmed Efendi'nin mahdûmudur. müddet-i hayatını tettebbü'at ve neşriyat ile geçirerek ihvân-ı dine pek çok hizmet etmiştir. Fen-i şî'r de dâhî mâhîr olub gayet selis târîh ve eş'âr ve mersiyele vâridir. Rahmetullah-ı 'aleyh rahmeten vasi'aten ve ce'alel cenneten musvâh

Tarih-i velâdeti sene 1242 fi 15 zilkade	vefatı sene 1327 (28 Kasım 1909)	Müddet-i Hayâtı 81 sene
--	--	----------------------------

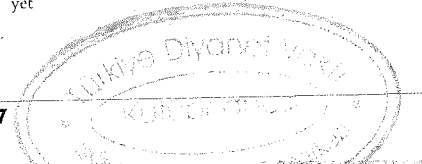

Kayserili fikir, sanat ve bilim adamlarına ait basılı kitaplarda isim ve hayatına dair bir bilgi bulamadığımız Mehmed Nahif Efendi'nin hayatı hakkında şimdiye kadar en iyi kaynak bu mezar taşı kitabesidir.⁹

Yaşamöyküsel bilgi içeren ilginç mezar taşlarından birisi de Mahmud Celaleddin Paşa'ya ait olanıdır. Şeyh Yahya Efendi Dergâhı mezarlığında bulunan, neoklasik bir tarzda yapılmış bu mezarın üstünde Bâb-ı âli rık'ası adıyla anılan yazı türünün büyük ustası, Galatasaray Sultanisi yazı muallimi Mehmed İzzet Efendi¹⁰ tarafından yazılmış bir kitabe vardır. Şahide ve ayak taşı tarzında iki mermerden meydana gelen bu mezar taşında üç kitabenin dışında sağ ve sol cephelerde bir kabartma fes ile Osmanlı arması bulunur. Önemli bir devlet adamı, tarihçi, hukukçu olan Çorluluzâde Mahmud Celaleddin Paşa'nın hayatı hakkında pek çok eserde bilgi bulmak mümkündür. Bu bilgilerin en detaylı ve önemlisi olan "Son Hattatlar"da¹¹ paşanın geniş bir hayat hikâyesi olmasına ve yazdığı eserler belirtilmiş olmasına rağmen mezar taşı kitabesinde belirtilen Mecmua-i Kavanin'i yayımlattığı belirtilmemiştir. Mahmud Celaleddin Paşa'nın hayatı ve eserleri hakkında bilgi içeren mezar taşında bulunan üç kitabe şöyledir:

Kitabe 1

Hüvel-Hayyü'l-Bâkî
Eâzîm-i Vükelâ-yı Saltanat-ı Seniyyeden olub Ticaret ve Nafia Nazır iken 'ilem-i fânî'ye veda'-ı ebedî eden Çorluluzâde Mahmud Celâleddin Paşa'nın kabridir.
Bu zât Bâb-ı âli'de perverşiyâb-ı feyz ü kemâl olan ekâbir-i erbâb-ı kalemin en güzîdelerinden idi.
Pek çok hidemât-ı mühimme-i devlette ibrâz-ı ehliyet ve rüyet

ABDULLAH

tosunda Van valiliklerine getirildi. Bu son görevinde Azerbaycan ve Tebriz seraskerliği de verildi. 1723'te Tebriz'i fethedince Tebriz ve Van eyaletleri, 1726'da Sayda, 1728 ağustosunda Kandiye, 1729 temmuzunda Mısır, Temmuz 1731'de yine Kandiye, 1732'de Bender ve 1733 başlarında Konya valiliklerine atandı. 1734/5'te tekrar İran cephesi seraskerliğine getirildi. 1735'te şehit oldu. Akıllı, tedbirli, cesur bir vezir, âlim bir şairdi. Bağdatlı İsmail Paşa *Arapça Divanı* olduğunu kaydetmiştir. Bir kısım şiirlerinin yer aldığı kitabının adı *Dürr-i Yâr – Nuhâtü'l-Eş'ar*'dır. Oğlu Ebu Nâil için *el-İfâdetü'l-Muknia fi Kıraati'l-Eimmeti'l-Erbaa* adlı bir kıraat kitabı yazdı. Her iki eser de Köprülü kütüphanesindedir.

Kay.: İMZKZ EKf 1/517, OM, 1972 bs., 1/263-264; SO 3/376-377; TN 2/1764(4902). •M. CUNBUR

ABDULLAH Paşa (Çeteci), bk. AHÎ (? – 1760)

ABDULLAH Paşa bk. NÂİLÎ (? – 1758)

ABDULLAH Râmiz Paşa, bk. RÂMİZ Paşa (1765-1811)

ABDULLAH RÂMİZ Paşa (1818 - 1878): Dilci, asker. On üç yaşında asker ocağına girdi. 1834'te 1838'de Berlin'e gönderildi. Orada altı yıl kaldı. Askerlik ilimlerini ve topçuluğu öğrendi. Otuz yıl süren askerlik hayatında önemli işler gördü. Osmanlı ordusunun yeniden düzenlenmesinde topçu ve istihkâmcı olarak emeği geçti. 1874'te şûra üyesi iken felç geçirerek emekli oldu. Kabri Üsküdar'da Tunusbağı mezarlığındadır. *Eserleri/Dil Bilgisi: Emsile-i Türkî* (1866) Osmanlıca'nın kurallarını ihtiva eden bu eserin üç bab, yedi fasıl ve bir hatimesinde isim, zamir, fiil, edat, bağlaç ve ünlemler üzerinde durulmuştur. *Büyük Sarf Kitabı* ele geçmemiştir. Ayrıca tarım ve topçuluğa dair iki çeviri eseriyle, Türkçe, Fransızca ve Almanca üç dilde yazılmış ve basılmamış bir eseri vardır.

Kay.: İA 1/40-41; TDEA 1/14-15; TEA/AÖ 1/20; M. Şakir Ülkütaşır: *Abdullah Ramiz Paşa, Türk Dili*, Sayı: 2, s. 35-36.

•B. ALTUNIŞ - GÜRİSOY

ABDULLAH Re'fet Bey, bk. RE'FET (? – 1744)

ABDULLAH Re'fet Bey, bk. RE'FET (? – 1841)

ABDULLAH Re'fet Bey (Seyyid), bk. RE'FET (1794-1865)

ABDULLAH Rif'atî, bk. RİF'ÂTÎ (17. yy.)

ABDULLAH Rifkî, bk. RİFKÎ (? – 1684)

ABDULLAH Rıza (1918/1919 –): Şair. Konya'da doğdu. Üstad Kaşıkçı Ali Rıza Efendinin oğludur. İlk tahsilini Konya'da tamamladı. Medine'de hattatlık ve saatçilik üzerine çalıştı. Aruzla yazılmış büyük bir divanı vardır.

Kay.: *Konya İl Yıllığı*, 1973, s. 320. •A. CELEPOĞLU

ABDULLAH Rumî, Eşrefoğlu, bk. EŞREFOĞLU Abdullah Rumî

ABDULLAH Sabûhî, bk. SABÛHÎ (16. yy.)

ABDULLAH Sâfî, bk. SÂFÎ (1809 - 1898)

ABDULLAH Said, bk. SAİD (? – 1739)

ABDULLAH Salâhaddin Uşşakî, bk. SALÂHÎ (1705 - 4.1.1782)

ABDULLAH Salâhî, bk. SALÂHÎ (1705 - 4.1.1782)

ABDULLAH Sâlik, bk. SÂLİK (18. yy.)

ABDULLAH Sami (20. yy. başı): Oyun yazarı. Bir zalim hükümdarın aşkı yüzünden uğradığı felâketi ve bu yüzden bir hükümetin yıkılışını anlatan, üç perde ve bir tabloda oluşan *Netice-i İstibdat* adlı dramı 1324/1908'de İstanbul'da yayımlanmıştır. A. Sami imzasıyla yayımlanan *Mahmud Şevket Paşa'nın Facia Şehadeti* (İst. 1913), *Kurt Masalı* (İst. 1329/1913) ve *Periler İçinde* (İst. 1330/1914) adlı üç küçük kitabın da bu şahsa ait olması muhtemeldir.

Kay.: TBTK 1/13; TiB, s. 2. •Yaz. Krl.

ABDULLAH Sermest, bk. SERMEST (1819 - 1890)

ABDULLAH Sıdkî, bk. SİDKÎ (18. yy.)

ABDULLAH Şabanoviç (18. yy.): Rumeli sahası divan şairi. Asıl adı Abdullah olup babasının adı Muhammed Muhteşem (öl. 1692)'dir. Aile lâ-

Diğer ülkelerce; Alaturca ve Türkî olarak adlandırılan, kendimize özgü edebiyat ve müzik uslubunu kuran ozanlarımızdır. Sesli gazetecilik anlayışıyla gerçekleştirdikleri yayım, halâ değerini korumaktadır.

TRT iletişim gücünü tekel olarak elinde tutan saygın bir kuruluştur. Ozanımızın saygınlığı-Yunus Emre'de olduğu gibi-dünya'ca benimsemiştir.

Bu çalışmanın amacı, bizi dünya'ya tanıtmada iki büyük güç olan TRT ile Ozan arasındaki sorunları, çözümsel bilimsel gerçeklikle belgelemektir.

Doktora

İdben, Emir İçem. "Doğu-Batı Tartışmaları İçinde Türk Gramerciliği ve Abdullah Ramiz Paşa'nın Emsile-i Türkiyye'si", Doktora tezi, (Danışman: Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR), III+287 s.

Doktora tezi olarak Tanzimat döneminde yazılmış Abdullah Ramiz Paşa'nın çıkardığı Emsile-i Türkiyye (1866) adlı eseri ele aldım. Bu eser geniş ve muhteva bakımından çok zengindir. Doğu gramerciliğinden Batı gramerciliğine geçişi göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Doğu-Batı Tartışmaları içinde Türk Gramerciliği ve Abdullah Ramiz Paşa'nın Emsile-i Türkiyye'si adını verdiğim bu çalışmada Batı gramerciliğinin yöntemleri denenmektedir. Bu çalışmalar gramerciler alanında bu gün varılan seviyenin ilk basamaklarını oluşturur.

Bu tezde Emsile-i Türkiyye'nin çevri yazısı yapılmış terimleri derlenmiş, işlenmiş, ele alınan konular değerlendirilerek gramercilerin bütünü gün ışığına çıkarılmıştır.

Abdullah Ramiz Paşa'nın Türk gramerciliğini belli bir yere getirmekle birlikte yaptığı açıklamalarda ve verdiği örneklerde dikkat çekici husus onun Türkçe karşısında bir yabancı gibi zorluk çektiğidir. Bu da onun dönemine gelinceye kadar Türkçe'nin ne kadar ihmal edildiğini gösterir.

Abdullah Ramiz Paşa, Emsile-i Türkiyye adlı eserini incelerken, diğer gramercilerin uyguladıkları yöntemlerden yer yer ayrıl-

mış ve daha gerçekçi bir sözle Türkçe'nin yapısına ağırlık vermiştir.

Abdullah Ramiz Paşa, Farsça ve Arapça kuralların etkisi altında kalmamıştır. Diğer gramerciler yazarları ise, Arapça ve Farsça gramerciler kuralların etkisi altındadır.

Yüksek Lisans ve doktora tezimde Türk gramerciliğinin aşağı yukarı 40-50 yıllık bir dönemini işledim. Bu bakımdan Türk dili tarihine bu son çalışmamla yeni bir katkı sağladığımı düşünüyorum.